

Retouradres: Postbus 292, 2300 AG Leiden

Gemeenteraad Leiderdorp
College van burgemeester en wethouders van Leiderdorp
Gemeentesecretaris van Leiderdorp

Stadskantoor Leiden
Bargelaan 190
2333 CW Leiden

Telefoon: 06 – 18544305
E-Mail: rekenkamer@leiden.nl

Datum: 23 februari 2022

Contactpersoon: Rini Teunissen

Onderwerp:

Aankondiging onderzoek 'Sturen en toezien op kwaliteit participatie in Leiderdorp

Geachte leden van de raad,
Geacht college,
Geachte gemeentesecretaris.

Zoals u weet, bereiden wij een onderzoek voor naar de sturing en het toezicht op (burger)participatie door uw raad. U las erover al een aankondiging in ons jaarlijkse Onderzoeksplan en ook hebben we dit voorgenomen onderzoek met alle fracties besproken afgelopen najaar. Graag vertellen we u in deze brief meer over het onderzoek en het onderzoeksteam dat in de startblokken staat om voor de Rekenkamercommissie (hierna RKC) aan de slag te gaan.

Aanleiding onderzoek en achtergrond

Waarom denken we dat dit onderzoek op dit moment passend is? Dat zijn volgende punten:

- Het onderwerp 'burgerparticipatie' wordt door verschillende fracties aangeraden als onderzoeksthema.
- In 2012 heeft I&O Research onderzoek gedaan naar burgerparticipatie met als invalshoek de ervaringen van deelnemers aan de processen.
- In 2016 heeft Regioplan in opdracht van de Rekenkamer Leiderdorp onderzoek gedaan naar burgerparticipatie en het IBO-protocol.
- Er is nog geen Participatieverordening in Leiderdorp.
- Op 21 januari 2021 is er in de raad bovendien een motie unaniem aangenomen die het college oproept het IBO-protocol uit 2002 te evalueren. (IBO staat voor Interactieve Beleids Ontwikkeling.) Inmiddels is die evaluatie gedaan. Daarin staan drie aanbevelingen voor uw raad waarvan met name aanbeveling 3 ('De rol die de raad in participatieprocessen wil vervullen') voor dit rekenkameronderzoek belangrijk is.

Hoofdvraag

Hoe bewaakt de raad de kwaliteit van burgerparticipatieprocessen? En hoe kan dat beter?

Vragen bij dit onderzoek

Beleid:

1. Welk participatiebeleid is (waar en door wie) vastgelegd?
2. Welke doelen, ambities en rollen rond participatie zijn er in Leiderdorp te onderscheiden?
3. Welke (werk)vormen voor participatie worden toegepast in Leiderdorp?
4. Welke (impliciete) kwaliteitscriteria zijn er in Leiderdorp te onderscheiden?

Uitvoering:

5. Hoe zijn de vier participatieprocessen verlopen?
6. Hoe en wanneer was de raad betrokken bij deze vier participatieprocessen?
7. Hoe stuurde of zag de raad hierbij toe op de kwaliteit van de participatie?
8. Welke hulp of hindernissen heeft de raad hierbij ervaren?

De onderzoekers

De RKC is blij dat we voor dit onderzoek twee mensen hebben gevonden met een relevante staat van dienst. In dit onderzoek zullen zij ook met u in gesprek gaan, daarom lijkt het ons goed ze in deze brief alvast aan u voor te stellen.

Vincent van Stipdonk is zelfstandig onderzoeker lokale democratie. Rode draad in zijn werk is de interactie tussen inwoners en bestuur. Zo deed hij onder meer onderzoek naar burgerparticipatie, wijkgericht werken, dorpsvisies, raadsakkoorden en bestuurlijke integriteit. Vincent doet ook regelmatig onderzoek voor lokale rekenkamers, met vaak bijzondere aandacht voor democratische processen en sturing en controle door de raad. Voor BZK/VNG ontwikkelde hij onder meer de Quick Scan Lokale Democratie, waarmee de decentrale overheden hun democratisch functioneren kunnen monitoren en verbeteren. Hij schreef diverse handreikingen voor gemeenten, onder meer over Overheidsparticipatie, Right to Challenge, Participatie Wijkaanpak Aardgasvrij en Sturing en controle door raden. Hij zit ook in de Rekenkamer van Delft.

Christine Bleijenberg is associate lector Urban Governance aan de Haagse Hogeschool. Ze promoveerde in 2021 op een onderzoek naar de betekenis van gesprekken voor het verloop en de uitkomsten van lokale participatieprocessen. Voordat ze als onderzoeker aan de slag ging, werkte ze lange tijd in verschillende (leidinggevende) rollen in de praktijk aan de relatie tussen burgers en de overheid. Een van haar onderzoekslijnen is de problematische aansluiting tussen de participatieve en representatieve democratie op lokaal niveau. De ambitie is om de komende raadsperiode meerjarige onderzoek te starten met een aantal gemeenten in de regio. Het lectoraat wil de bevindingen uit dit rekenkameronderzoek graag gebruiken om meer zicht te krijgen op de praktijkvragen rond dit onderwerp.

Begeleiding vanuit de RKC

Het onderzoek wordt begeleid door Marije van den Berg, Beatrice Snel en Janneke Jansen, leden van de RKC. Zij vormen de 'subcommissie' van de RKC bij dit onderzoek.

Aanpak onderzoek

De onderzoeksstappen zijn als volgt:

1. Startgesprek RKC en onderzoekers
2. Startgesprek met ambtelijke contactpersoon en andere betrokkenen
3. Voorwerk om te komen tot beantwoording vragen 1,2,3 en 4
4. Beschrijven van vier participatieprocessen, met als invalshoek sturing en toezien door de raad (vragen 5, 6,7 en 8). Vanzelfsprekend maken de onderzoekers daarbij dankbaar gebruik van de gegevens die in de evaluatie van het IBO-protocol al zijn verzameld.
 - a. Ronde Simon Smitweg
 - b. Pinksterbloem
 - c. De Hoogbouwvisie
 - d. De Transitievisie Warmte
5. Tussengesprek RJC en onderzoekers
6. Verdieping vier participatieprocessen (vragen 5, 6 en 7)
7. Interviews met raadsleden (vragen 6, 7 en 8)
8. Bespreken bevindingen RKC en onderzoekers
9. Raadsbijeenkomst
10. Opstellen 1^e conceptrapport
11. Ambtelijk hoor en wederhoor
12. Opstellen eindrapport

We hopen van harte dat u wilt meewerken in en aan het onderzoek. Zoals u ziet, komen de onderzoekers op twee momenten bij u langs. In stap 7 zal dat zijn in fractieverband, en in stap 9 als gemeenteraad.

Ambtelijke reactie op feiten

Het concept eindrapport wordt zonder conclusies en aanbevelingen voorgelegd aan de gemeentesecretaris/ambtelijke organisatie voor schriftelijke en mondelinge hoor en wederhoor. Daarin checken we feiten en verduidelijken we zaken die tot verwarring zouden kunnen leiden. Eindverantwoordelijk voor het rapport is de RKC.

Reactie van het college

Na het opstellen van het eindrapport zullen we direct de reactie van het college ('Bestuurlijke reactie') vragen¹. De bestuurlijke reactie nemen we apart op, en als dat nodig is, schrijven we er een nawoord bij. Het eindrapport zal zoals gebruikelijk aan u worden aangeboden met onze rekenkamerbrief, waarin wij als RKC onze conclusies en aanbevelingen schrijven. U zult dus altijd goed kunnen onderscheiden welke delen van het onderzoek 'van de onderzoekers' zijn, wat de bestuurlijke reactie is en wat vervolgens de conclusies en aanbevelingen van de RKC zijn.

Planning onderzoek

De planning is dat de rekenkamerbrief en het rapport medio oktober 2022 aan de gemeenteraad aan te bieden. Eerder zult u wel van het onderzoek merken, want de onderzoekers willen immers met u in gesprek. We zullen met de griffie overleggen wat voor u daarvoor een passende planning zou kunnen zijn en dan zult u een uitnodiging ontvangen.

Contactpersoon ambtelijke organisatie

Met de gemeentesecretaris nemen we contact op voor een contactpersoon voor dit onderzoek binnen de ambtelijke organisatie.

Tot slot

We sturen u deze brief omdat wij het belangrijk vinden om uw raad optimaal te informeren over onze onderzoeken. Mocht u naar aanleiding van deze brief desondanks nadere toelichting in uw raad willen, dan horen wij dat graag.

Ook als u naar aanleiding van deze brief vragen of opmerkingen heeft dan vernemen wij dat graag. U kunt hierover contact opnemen met de tijdelijk secretaris van de RKC, Rini Teunissen, bereikbaar via telefoonnummer 06 – 18544305 en rekenkamer@leiden.nl. Ook kunt u natuurlijk de leden van de RKC rechtstreeks benaderen.

Hoogachtend,

Hans van Egdom, voorzitter
Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp

¹ Een van de aanbevelingen uit de Evaluatie van de Rekenkamercommissie in 2021